

Evaluering av nasjonale kompetansetjenester 2015

Kriterier i denne evalueringen bygger på regelverk fastsatt i forskrift om godkjenning av sykehus, bruk av betegnelsen universitetssykehus og nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten av 17. desember 2010, kapittel 4, og tilhørende veileder om Godkjenning av nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten, sist revidert 1. mai 2014.

Navn på tjenesten:	Nasjonal kompetansetjeneste for kirurgisk behandling av rygg- og nakkesykdommer		
Lokalisering:	St. Olavs Hospital HF		
<p>Tjenestens innhold: <i>Nasjonale kompetansetjenester er et virkemiddel for å bygge opp og spre kompetanse innenfor et spesifikt fagområde. Det skal utarbeides en kort beskrivelse (inntil 100 ord) av tjenestens innhold, formål og avgrensning. Beskrivelsen skal være forståelig for brukere og publikum generelt.</i></p>			
Ja Nei Ikke oppgitt			
Er tjenestens innhold, formål og avgrensning tilstrekkelig beskrevet?	X		
<p>Kommentar:</p> <p>Det er forutsatt at alle godkjente nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten er kjent og likeverdig tilgjengelig for alle potensielle brukere. Dette omfatter både pasienter, pårørende helsepersonell og publikum for øvrig. Som ledd i dette er det utarbeidet en beskrivelse av den enkelte godkjente nasjonale tjeneste. Tjenestens beskrivelse er revidert i 2015.</p>			
<p>Kvalitetssystem: <i>Formålet med å etablere en nasjonal kompetansetjeneste, er å utvikle og heve kvaliteten på de leverte tjenestene i hele utrednings- og behandlingsforløpet. For å kunne ivareta dette skal nasjonale kompetansetjenester etablere system for å kunne overvåke behandlingsresultater innenfor kompetansetjenestens ansvarsområde. Dette kan gjøres for eksempel ved bruk av medisinske kvalitetsregistre og biobanker mv.</i></p>			
Ja Nei Ikke oppgitt			
Er det etablert et system for å overvåke behandlingsresultater?	X		
Er det knyttet kvalitetsregister eller biobank til tjenesten?	X		
<p>Kommentar:</p> <p>Tjenesten har ansvaret for Nasjonalt kvalitetsregister for ryggkirurgi og gjennomfører nasjonale randomiserte multisenterstudier</p>			

Tjenesten har et kvalitetssystem som er egnet til å overvåke behandlingsresultater.

Forskning:

Nasjonale kompetansetjenester skal delta i forskning og etablering/oppbygging og deltagelse i nasjonale og internasjonale forskningsnettverk.

Den fremste oppgaven til en kompetansetjeneste er å bygge opp og spre kompetanse. Denne kompetansen må bygge på kunnskap som er vitenskapelig dokumentert. Slik kunnskap fremskaffes gjennom forskning, kunnskapsoppsummeringer og medisinsk metodevurdering m.m. I og med at det primære mål er å bygge opp kompetanse i andre regioner, er det viktig at disse trekkes med i forskningssamarbeid og faglige nettverk.

	Ja	Nei	Ikke oppgitt
Drives det forskning ved tjenesten?	X		
Er det etablert forskningsnettverk hvor andre regioner inngår?	X		

Kommentar:

Det rapporteres om stor forskningsproduksjon. Det vises til en rekke publiserte vitenskapelige artikler og forskningsprosjekter som pågår. De fleste av de forskningsprosjektene som pågår involverer andre helseregioner.

Tjenesten deltar i både nasjonale og internasjonale forskernettverk.

Kompetansespredning:

En nasjonal kompetansetjeneste er i første rekke etablert for å bygge opp og spre kompetanse. Dette skal skje innenfor en rimelig tidshorison. For å oppnå ønsket effekt innenfor en tidsplan, kreves et systematisk arbeid. Alle nasjonale kompetansetjenester skal derfor utarbeide en plan for kompetansespredning. En slik plan skal bygge på en analyse/karlegging av behov og virkemiddel, og er et verktøy til å oppnå tjenestens resultatmål.

	Ja	Nei	Ikke oppgitt
Har tjenesten utarbeidet en plan for kompetansespredning?	X		

Kommentar:

Tjenesten deltar i grunn-, etter- og videreutdanning av helsepersonell og rapporterer om noe aktivitet knyttet til kompetansespredning til helsepersonell og formidling av forskningsresultater. Tjenesten har prioritert formidling av forskningsresultater gjennom foredrag og seminarer for ortopedier og nevrokirurger.

Tjenesten har egen nettside som er under revisjon. Nettsiden inneholder ikke informasjon rettet mot brukere og allmennheten.

Tjenesten har utarbeidet en plan for kompetansespredning.

Resultatmål:

Nasjonale kompetansetjenester etableres for å bygge opp og spre kompetanse innenfor et spesifikt fagområde innenfor en rimelig tidshorison. Kompetansetjenesten skal utarbeide resultatmål for de oppgaver som er tillagt tjenesten og et system for å dokumentere oppnådde resultat. Resultatmål for tjenesten skal være operasjoniserbare og skal kunne måles.

	Ja	Nei	Ikke oppgitt
Er det utarbeidet resultatmål for tjenesten?	X		

Kommentar:

Tjenesten beskriver mål for de neste tre år.

Det fremgår av referansegruppens rapport at tjenesten i 2015 har hatt fokus på etablering av standardiserte pasientforløp. Dette står beskrevet i tjenestens årsrapport for 2014 også. Dette er bra, men hvorfor spres ikke denne informasjonen aktivt til tjenestens faglige nettverk og til helsetjenesten for øvrig og ikke bare legger denne informasjonen på tjenestens hjemmeside?

Det vises til direktoratets tilbakemelding for driftsåret 2014. Intensjonen med nasjonale kompetansetjenester er å bygge opp kompetanse og bidra til etablering av faglige nettverk i alle helseregioner. En nasjonal kompetansetjeneste er etablert for å gjøre andre gode. Dette skal bidra til økt kvalitet. Det fremgår ikke av årsrapporten hvilke tiltak tjenesten vil iverksette for å bygge opp slike faglige nettverk innenfor kompetansetjenestens ansvarsområde. Direktoratet etterlyser slik informasjon. Hva med informasjon til pasienter og brukere?

Direktoratet ber om at tjenesten bruker begrepet resultatmål i sine årsrapporter.

Referansegruppe:

Det skal oppnevnes en faglige referansegrupper for alle nasjonale tjenester. Gruppens fremste oppgaver er å bidra til at de nasjonale tjenestene blir drevet i tråd med intensjonen og at de avgir årlig rapportering fra sitt arbeid. Oppgaver, sammensetning og funksjon fremgår av referansegruppens mandat og regelverk for ordningen.

	Ja	Nei	Ikke oppgitt
Er det oppnevnt referansegruppe til tjenesten?	X		
Har referansegruppen godkjent tjenestens årsrapport?	X		
Representerer leder av referansegruppen en annen helseregion enn den region hvor tjenesten er lokalisert?	X		
Er alle helseregioner representert i referansegruppen?		X	
Har referansegruppen brukerrepresentasjon?		X	
Er det vurdert deltagelse fra andre aktører i referansegruppen?			X

Kommentar:

Tjenestens faglige referansegruppe har godkjent årsrapporten. Referansegruppens rapport gir en nyttig tilbakemelding om hvordan den nasjonale kompetansetjenesten ivaretar sitt nasjonale ansvar.

Det fremgår at referansegruppen er fornøyd med den kompetanseformidling som skjer gjennom etablerte nettverk. Hva slags nettverk snakkes det om her? Er det rene forskernettverk eller faglige nettverk? Dette må beskrives nærmere.

En nasjonal kompetansetjeneste i spesialisthelsetjenesten er etablert for å bygge opp og spre kompetanse innenfor et spesifikt fagområde innenfor en rimelig tidshorison. Referansegruppens tilbakemelding er viktig for å kunne fastslå om tjenesten fungerer i tråd med intensjonen. Det etterlyses derfor en bedre og mer utfyllende tilbakemelding fra referansegruppen og at gruppen benytter punktene i spørreskjema som mal for besvarelsen. Direktoratet minner i den anledning om at det er utarbeidet et eget mandat for faglig referansegrupper. Mandatet beskriver intensjon og oppgaver for de faglige referansegruppene.

Det fremgår at referansegruppen ikke har representant fra Helse Midt-Norge, primærhelsetjenesten og brukerrepresentant. Tjenesten bør vurdere referansegruppens sammensetning på nytt.

Helsedirektoratets vurdering og anbefaling:

Helsedirektoratets vurdering er basert på opplysninger gitt i årsrapport fra tjenesten og kommentarer gitt av den faglige referansegruppen. Vurderingstema bygger på regelverk for ordningen.

Det vises til kommentarer gitt for det enkelte punkt i denne evalueringen. Alle parametere i skjema for årlig evaluering er svart ut.

Denne tjenesten ble etablert i 2014 etter at landsfunksjon for behandling av kompliserte rygglidelser ble lagt ned i 2011. Tjenesten synes så langt å ha hatt fokus på å etablere et aktivt forskningsmiljø. Det fremgår lite om hvordan tjenesten bygger kompetanse og legger til rette for faglige nettverk i helseregionene. Det er et overordnet mål at tjenesten skal legge til rette for slike nettverk slik at de kan videreføre tjenesten oppgaver lokalt. Hva med å spre informasjon til helsetjenesten for øvrig, pasienter og allmennheten?

Ved behandling av søknaden om etablering av denne nasjonale kompetansetjenesten i 2013, uttalte Helsedirektoratets rådgivningsgruppe for nasjonale tjenester at de ga sin støtte til søknaden samtidig med at de poengterte behovet for; *å spisse oppdraget og tydeliggjøre oppgaven med å veilede andre deler av helsetjenesten, særlig mht de pasienter som ikke skal opereres. Det er også viktig at brukerne tas med i arbeidet.*

I Helsedirektoratets anbefaling om å etablere denne tjenesten fremgår det at *det er behov for at kompetansetjenesten tydeliggjør sitt ansvarsområde for utvikling og spredning av kompetanse til andre deler av spesialisthelsetjenesten.*

Direktoratet minner om at denne tjenesten er etablert for å bygge opp og spre kompetanse til helsetjenesten, brukere og allmennheten. Det primære er ikke å drive forskning og forskningsnettverk. Forskning kan imidlertid være en del av tjenestens denne oppgaver.

Nasjonale kompetansetjenester etableres for å gjøre en ekstra innsats for å heve kompetansen innenfor et avgrenset fagområde innenfor en rimelig tidshorison. Derfor skal tjenesten utarbeide et overordnet resultatmål som tydeliggjør hvorfor tjenesten ble etablert, hva en har ønsket å oppnå ved å etablere denne tjenesten og når en ser for seg at dette resultatmålet kan nås. Når resultatmålet er nådd skal tjenesten legges ned.

Direktoratet minner om at det i tråd med regelverk for etablering og drift av nasjonale tjenester er varslet at det skal gjennomføres en mer helhetlig gjennomgang av nasjonale tjenester i 2017. Tjenestens oppfyllelse av krav iht regelverk og dokumentert effekt av tjenesten vil være sentralt for denne gjennomgangen.

Konklusjon: Tjenesten anbefales videreført

250416 arl